



Monumentnummer*: 521524

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 15 april 2002
Kadaster deel/nr 82838/149

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*		
Oud Gastel	Halderberge	Noord-Brabant		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Oud en Nieuw Gastel	D			6383

Omschrijving**

Inleiding.

Aan de oostzijde van de Dorpsstraat gelegen tweelaags HERENHUIS even buiten het centrum van Oud-Gastel. Het object sluit aan op de rooilijn van de straat en is aan de achter- en rechterzijde gelegen binnen een ruim, eigen terrein met erf, boomgaard, en diverse bijgebouwen.

Het pand werd in 1874 gebouwd voor de familie Mastboom en is uitgevoerd in Eclectische stijl. De naam Mastboom alsmede een tweetal mastbomen zijn in reliëf uitgevoerd op de balkonbalustrade aan de voorzijde. Deze notabele familie speelde een zeer grote rol in Oud-Gastel. Reeds in 1774 had de brouwersfamilie zich vanuit Wouw te Oud-Gastel gevestigd. Ze zou verschillende burgemeesters leveren voor deze plaats. Het pand aan de Dorpsstraat wordt bewoond door de hier geboren zijnde zoon van de laatste Mastboom die te Oud-Gastel het burgemeestersambt bekleedde en overleed omstreeks het midden van de twintigste eeuw. Het pand vervulde als burgemeesterswoning een belangrijke functie binnen het dorp. Tijdens de Eerste Wereldoorlog vond er inkwartiering plaats van militairen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het huis gevorderd door de Duitsers en is er zwaar gevochten tussen Engelsen en Duitsers waarbij het stucplafond in de gang verloren ging (na de oorlog hersteld). Nadat de Engelsen het pand enige tijd in gebruik genomen hadden kwam het uiteindelijk weer terug aan de familie Mastboom. Het pand heeft geen moderne wijzigingen ondergaan waardoor het oorspronkelijke karakter zeer gaaf behouden bleef.

Omschrijving.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



Het herenhuis heeft een hoofdzakelijk rechthoekige plattegrond en telt twee bouwlagen met een zadeldak dat evenwijdig loopt met de voorgevel. Aan de achterzijde bevindt zich naast de middenas een haaks op de hoofdbouw geplaatste achterbouw met een zadeldak. De daken zijn gedekt met gesmoorde, kruispannen. Op de nokeinden van het hoofddak bevindt zich een gemetselde schoorsteen met lijst. Op de nok van het dak boven de achterbouw bevinden zich twee gemetselde schoorstenen. Uiterst links springt het rechter dakschild hier in en bevindt zich een 4-ruits oculusvenster. De gevels zijn gemetseld in baksteen in kruisverband en voorzien van deels gepleisterde, deels hardstenen details. De licht getoogde vensters hebben hardstenen lekdorpels en zijn binnen de voorgevel voorzien van gepleisterde sierlijsten. Deze lijsten hebben uitspringende bovenhoeken en binnen de eerste bouwlaag een sluitsteen met diamantkop. De hoofdingang heeft een vergelijkbare lijst. De meeste vensters alsmede ingangen zijn voorzien van een oude rolluikkast met gekartelde onderzijde en houten rolluiken. De vensters binnen de eerste bouwlaag hebben een tweeruits schuifraam. Binnen de tweede bouwlaag bevatten ze een T-schuifraam. De voorgevel is symmetrisch ingedeeld en heeft langs de gehele lengte een voorstoep met smeedijzeren roosters voor de hoofdingang. De gevel wordt op de hoeken geleed door een gepleisterde pilaster in blokverband met diamantkoppen en, binnen de tweede bouwlaag panelen en cannelures. Vergelijkbare pilasters bevinden zich aan weerskanten van de middentravee. Aan de bovenzijde wordt de gevel afgesloten door een hoofdgestel met een gepleisterde architraaf en dito fries alsmede een houten kroonlijst. De kroonlijst wordt ondersteund door gepleisterde consoles met loofwerk. Aan de onderzijde wordt de gevel afgesloten door een gepleisterde plint op hardstenen sokkel. Onder de vensters springt de plint met sokkel naar voren en is de plint voorzien van een paneel. De gevel bevat centraal de hoofdingang die bereikbaar is via een hardstenen stoepdorpel. De ingang is voorzien van dito neuten en heeft een dubbele paneeldeur alsmede een enkelruits bovenlicht. Aan weerskanten bevinden zich telkens twee vensters. De tweede bouwlaag heeft centraal een hardstenen balkon dat gedragen wordt door twee dito consoles. De balustrade heeft een gesloten karakter en is voorzien van panelen. Hierop staat centraal vermeld: MASTBOOM, met aan weerskanten een in reliëf uitgevoerd mastboompje (pijnboom). Aan de bovenzijde van de balustrade bevindt zich een balustradeleuning bestaande uit buizen. Het balkon is bereikbaar via een ingang met een gepleisterde lijst als bij de vier vensters die de ingang flankeren. De ingang bevat een dubbele enkelruits balkondeur met een enkelruits bovenlicht. Boven de ingang staat binnen het hoofdgestel van de gevel het bouwjaar van het pand vermeld: 1874. De rechter zijgevel heeft links binnen de tweede bouwlaag alsmede centraal binnen de topgevel een venster. De linker zijgevel heeft binnen de topgevel eveneens een venster. De topgevelvensters bevatten een T-schuifraam. De aan de straatzijde grenzende gevelhoeken worden geleed door identieke pilasters als binnen de voorgevel. De rechter zijgevel van de achterbouw bevat uiterst links een tuiningang met een veelruits bovenlicht dat gevuld is met geëts, kleurig en blank glas. De ingang is bereikbaar via een hardstenen stoep met daarvoor een smeedijzeren sierrooster. Hiernaast bevindt zich een keukenvenster met een T-schuifraam. Naast het venster staat een gecementeerde pomp met mond. Rechts hiervan bevinden zich een ingang en voorts twee vensters. De ingang heeft een hardstenen stoepdorpel en dito neuten alsmede een opgeklampte deur. De vensters bevatten een zesruits schuifraam (links) en 9-ruits schuifraam (rechts). De achtergevel van het huis heeft links binnen de eerste bouwlaag twee vensters met een T-raam. Rechts hiervan bevindt zich een klein wc-venster met een enkelruits raampje. De tweede bouwlaag bevat links twee vensters, binnen de middenas één exemplaar en uiterst rechts eveneens één exemplaar.

Binnen de achtergevel van de bijbouw bevindt zich een dichtgemetselde, brede korfboogingang. Het interieur bevat een groot aantal authentieke elementen en heeft de originele indeling geheel behouden. Er zijn diverse paneeldeuren met authentiek hang- en sluitwerk en binnen profiellijsten alsmede gestucte plafonds. De gang is voorzien van een tegelvloer in wit, zwart en grijs marmer binnen geometrische patronen. Het stucplafond is voorzien van decoratieve details en lijsten. De toegangen tot de verschillende aangrenzende vertrekken bevatten een dubbele paneeldeur. Binnen de gang bevindt zich een houten wenteltrap met gesneden trappalen en gietijzeren sierspijlen. De eerste traprede is uitgevoerd in wit marmer. Achter in de gang bevindt zich een uitgang met

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



een veelruits paneeldeur die voorzien is van geëts, gekleurd en blank glas. Binnen de linker voorkamer bevindt zich een witmarmeren schoorsteenmantel met neo-Empiredetaillering. Er is een eenvoudig stucplafond met geschilderde sierranden. De doorlopende vensterbanken zijn uitgevoerd in wit marmer. Rechts binnen het pand bevinden zich twee kamers en suite die van elkaar gescheiden worden door een dubbele, gepaneelde draaideur. De voorkamer bevat een stucplafond met middenrozet en hoekdecoraties, sierlijsten en is rood/groen gepolychromeerd. De schoorsteenmantel bestaat uit zwart marmer met roodmarmeren detaillering. De vloer bestaat uit een houten parket. Voor de vensters bevindt zich een voorzetraam dat gevuld is met glas-in-lood in neorenaissance. De ramen dragen de vermelding 1785 IN DE SPEYKERMANDT ATELIERS VOOR GESCH: GE BRAND GLAS BOUVY DORDT. De vensterbanken zijn uitgevoerd in zwart marmer. De achterkamer is voorzien van een grijsmarmeren schoorsteenmantel en heeft gepaneelde binnenluiken voor de vensters. Op de verdieping heeft de overloop een eenvoudig stucplafond. De slaapkamer aan de linker zijde heeft een stucplafond met een middencirkel.

De hier aanwezige schoorsteenmantel is uitgevoerd in grijs marmer. De wanden zijn gepolychromeerd met rozenmotieven. De kamer rechts voor is voorzien van een witmarmeren schoorsteenmantel en heeft gehoute schuifdeuren naar de aansluitende slaapkamer. Deze heeft een eenvoudig stucplafond en een witmarmeren schoorsteenmantel. De verdieping bevat voorts een linnenkamer met paneeldeuren. De zolder heeft rondbooglaminaatspanten met windschoren. De keuken bevindt zich binnen de uitbouw aan de achterzijde van de woning. Ze heeft een tegelvloer met kubusmotieven. De wanden bestaan grotendeels uit kasten die voorzien zijn van een lambrizing met gesjabloneerde motieven. Betegeling heeft plaatsgevonden met witte facettegels. Het aanrecht bestaat uit arduin en sluit aan op een pomp met twee koperen monden. De keuken geeft toegang tot enkele kelders met troggewelven. De keukenzolder (deels boven de bijkeukens) heeft een kap met spitsbooglaminaatspanten. Alhier bevindt zich een ruime gietijzeren regenwatervergaarbak ten behoeve van de badruimte.

Voorts bevat de zolder een meidenkamer. De eerste bijkeuken heeft een authentieke tegelvloer, een houten schoorsteenmantel, een waterput, een arduinen aanrecht en gepaneelde binnenluiken. In de tweede bijkeuken bevindt zich een gietijzeren badkuip en een zwartmarmeren schoorsteenmantel.

Waardering.

Het object is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorische waarde vanwege de betekenis van de regionaal zeer bekende familie Mastboom, die deze lokatie sinds de 18de eeuw bewoont en het herenhuis in 1874 liet bouwen. Het gebouw geeft in al zijn compleetheid en gaafheid een zeer goede indruk van een groot herenhuis uit tweede helft van de 19de eeuw. Het pand heeft architectuurhistorische waarde als goed en gaaf voorbeeld van een fors herenhuis uit de tweede helft van de 19de eeuw, gebouwd in rijke eclectische trant, met zowel uit- als inwendig een bijzondere detaillering. Voorts kunsthistorische waarde vanwege de gehanteerde bouwstijl en verschillende elementen in het interieur, zoals het glas-in-lood van atelier Bouvy. Het object heeft ensemblewaarden wegens de situering, een karakteristiek onderdeel vormende van de historische bebouwing in de Dorpsstraat te Oud-Gastel en vanwege de beeldbepalende ligging op een eigen terrein dat verder bepaald wordt door diverse bijgebouwen. Het object heeft gaafheids- en herkenbaarheidswaarde, daar het van belang is vanwege de kwaliteit van de samenstellende onderdelen, bestaande uit een herenhuis met achterbouw, diverse eclectische details en een gaaf interieur uit de bouwtijd.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument